

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra komunikačních studií

Anežka Holubová

Neziskové organizace pomáhající lidem,
kteří poskytují placené sexuální služby

Bakalářský projekt

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Müllerová

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem tento bakalářský projekt vypracovala samostatně a použila jsem pouze uvedenou literaturu a další zdroje.

V Kopřivnici, dne 30. října 2023

Anežka Holubová, v.r.

Poděkování

Děkuji vedoucí této bakalářské práce Mgr. Veronice Müllerové za její cenné rady a věnovaný čas. Děkuji Mgr. Michaele Veteškové za odborné vedení při tvorbě podcastu. Za konzultaci děkuji také Mgr. Renátě Sedlákové, Ph.D. Za vstřícnost a poskytnutí cenných informací děkuji Mgr. Pavlu Ubrankowiczi (*Rozkoš bez rizika*), Mgr. Zdeňce Pecharové (*Spolek pro ochranu žen*) a Tereze Brtkové (*La Strada*). V neposlední řadě patří můj dík také Mgr. Anně Jankové, DiS., za účinkování v podcastu.

Obsah

Úvod.....	6
1 Základní pojmy.....	7
1.1 Vymezení pojmu prostituce	7
1.2 Prostituce nebo sexuální práce?	9
1.3 Právní přístupy k prostituci	10
1.4 Formy prostituce	11
2 Současná situace prostituce v České republice.....	14
2.1 Legislativa	14
2.2 Prostituce v číslech.....	15
3 Neziskové organizace pomáhající osobám, které poskytují placené sexuální služby	18
3.1 Rozkoš bez rizika	18
3.1.1 Přístup organizace k prostituci a používaná terminologie	22
3.2 Spolek pro ochranu žen.....	23
3.2.1 Přístup organizace k prostituci a používaná terminologie	26
3.3 La Strada	27
3.3.1 Přístup organizace k prostituci a používaná terminologie	29
4 Rešerše mediálního obrazu vybraných neziskových organizací	30
4.1 Rešerše č. 1: Rozkoš bez rizika.....	30
4.2 Rešerše č. 2: Spolek pro ochranu žen.....	33
4.3 Rešerše č. 3: La Strada	34
5 Etický rozbor podle modelu Potter Box	36
5.1 Shrnutí článku	36
5.2 Definice problému, fakta.....	37

5.3	Hodnoty	38
5.4	Principy	38
5.5	Loajality	38
5.6	Závěr etického rozboru.....	39
6	Závěr.....	40
7	Zdroje	43
7.1	Monografie	43
7.2	Internetové zdroje.....	44
7.3	Grafy.....	46
	Anotace	47
	Annotation	48

ÚVOD

V této bakalářské práci představím tři neziskové organizace s celostátním dosahem, jejichž cílovou skupinou jsou lidé poskytující placené sexuální služby. Cílem této práce je charakterizovat vybrané organizace s důrazem na jejich teoretický přístup k fenoménu prostituce, od kterého se odvíjí také vnější komunikace organizací.

Při rešerši k této bakalářské práci jsem se setkávala s užíváním i jiných výrazů než *prostituce-prostitut/ka*. Často se vyskytovala slova jako *sexbyznys*, *sexuální pracovnice*, *nabízení placených sexuálních služeb* nebo *žena v prostituci*. Proč tomu tak je, a jestli zvolený název vypovídá něco i obsahu slova, mě přivedlo k výzkumným otázkám této práce. Jaký přístup k prostituci vybrané neziskové organizace zastávají? Jaká označení a termíny v souvislosti s prostitucí používají?

V první kapitole vysvětlím základní definice prostituce a sexuální práce. Objasním rozdíly mezi oběma pojmy a nastíním odlišné pohledy na užívání těchto termínů. Stručně popíšu nejčastější formy sexuální práce, motivy k tomuto způsobu obživy a shrnu legislativní ukotvení sexuální práce v České republice.

Ve druhé kapitole předložím konkrétní informace o současné situaci prostituce v České republice. Jak později vysvětlím, většina těchto informací pochází právě od vybraných neziskových organizací, protože jsou často jejich jediným zdrojem.

Ve třetí kapitole představím tři neziskové organizace věnující se osobám v sexbyznysu. Jsou jimi: *Rozkoš bez rizika*, *Spolek pro ochranu žen* a *La Strada*. Vybrala jsem ty, které jsou co do rozsahu působnosti (tedy celá Česká republika), největší. Cílem této kapitoly i celé bakalářské práce je spíš než podrobný popis sociálních služeb či metod sociální práce představit

teoretická východiska, na kterých tyto organizace staví svou pomoc klientům. Pro vypracování této kapitoly mi byly cenným zdrojem informací rozhovory se zástupci výše uvedených organizací. Dále jsem vycházela z výročních zpráv a publikací těchto organizací.

Ve čtvrté kapitole představím rešerši četnosti mediálních výstupů o sledovaných organizacích za pomoci databáze Anopress.

V páté kapitole se budu věnovat etickému rozboru článku podle modelu Potter Box. Upozorním na nedostatky reportáže o neutěšeném stavu způsobeném pouliční prostitucí na česko-polské hranici.

Součástí bakalářského projektu je kromě této teoretické práce také praktická část. Pod vedením Mgr. Michaely Veteškové jsem vytvořila podcast a textovou anonci k němu. V podcastu vystupuje sociální pracovnice Anna Janková, která se profesně věnuje ženám v prostituci. Čestně prohlašuji, že respondentka byla o účelu natáčení informována, a s natáčením souhlasila. Odkaz na praktickou část projektu je zde: <https://owncloud.cesnet.cz/index.php/s/0Kz3HjtisTJ38K5>

1 ZÁKLADNÍ POJMY

1.1 Vymezení pojmu prostituce

Prostituce je společenský jev, se kterým je spjato množství různých představ a morálních postojů. Jedná se o deviantní, tedy nežádoucí chování jedince, které je třeba ve společnosti eliminovat? Jedná se o důsledek nerovnosti pohlaví ve společnosti? Nebo je naopak prostituce projevem naprosto svobodné vůle člověka a prostituce je plnohodnotnou profesí? A co když je prostituce pouhým projevem chudoby?

Jak v první kapitole vysvětlím, různorodé přístupy k fenoménu prostituce vyvěrají z různého chápání příčin prostitučního chování. Podle toho se pak

odvíjí názory na legislativní ukotvení prostituce, které má celou řadu důsledků v závislosti na tom, zda se jedná o liberální nebo kriminalizační přístupy. Cílem této kapitoly není najít odpovědi na výše položené otázky, ale představit nejčastěji skloňované definice a přístupy k prostituci.

Termín prostituce pochází z latinského *prostituere*, což znamená „veřejně vystavovat“, a jedná se o poskytování sexuálních služeb za finanční nebo jinou odměnu.¹ Za jinou než finanční odměnu se podle Chmelíka považuje získání určité výhody, protislužby či protekce. Jak autor dále podotýká, nemusí se jednat o klasický pohlavní styk, ale o jakoukoli formu naplňování sexuálních tužeb.² Matoušek definuje prostituci jako poskytování služeb souvisejících s uspokojováním sexuálních potřeb zákazníka, a to za úplatu nebo jinou protislužbu.³

Odborníci, kteří prostituci považují za sociálně patologický jev, popisují prostituci takto: „*Prostituci lze definovat jako promiskuitu (střídání partnerů při sexuálním styku), a to za úplatu. Bývá provázána s dalšími sociálními deviacemi (obchodování s lidmi, kuplířství, násilí apod.)*.“⁴ Tato definice narozdíl od výše zmíněných nepracuje s nabízením pohlavního styku jako službou, ale používá výraz promiskuita, čímž naznačuje určitou nestandardnost. Podle Malinové skutečně existuje mezi ženami v sexbyznysu určitý podíl těch, které jsou motivovány potřebou střídat sexuální partnery.⁵

¹ JANDOUREK, *Sociologický slovník*, 2007, s. 196

² CHMELÍK, *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*, 2003, s. 17

³ MATOUŠEK, *Slovník sociální práce*, 2003, s. 167

⁴ BĚLÍK et al., *Slovník sociální patologie*, 2017, s. 310

⁵ MATOUŠEK et al., *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*, 2005, s. 253

1.2 Prostituce nebo sexuální práce?

Autorky Bellak-Hančilová a Havelková vysvětlují existenci dvou pozic, které lze k prostituci zaujímat: „*První pozice, pozice sexuální práce, vychází z toho, že osoby, které poskytují komerční sexuální služby, mají ve větší či menší míře agency, tj. schopnost a možnost rozhodovat a realizovat svá rozhodnutí.*“⁶ Zastánci tohoto názoru považují sexuální práci za hodnotově neutrální a za soukromou věc každého člověka. Toto východisko přináší rozlišování dobrovolné a nedobrovolné prostituce – ta má být potírána. Jejich cílem je dekriminace prostituce a destigmatizace sexuálních pracovníků např. tím, že o nich nehovoří jako o prostituujících osobách. Používají výraz **sexbyznys** jako nadřazený výraz pro všechny formy komerčních sexuálních služeb. K tomuto názorovému proudu se hlásí např. organizace *Rozkoš bez rizika* (dále také zkratka „R-R“) či *La Strada*, kterým se budu věnovat později.

Někteří autoři však chápou prostituci jako projev nesvobody a nerovnosti ve společnosti. Prostituce má podle nich patriarchální původ a žena, která nabízí své tělo, není ve skutečnosti svobodná, a společnost, která tento jev toleruje, je nezdravá. Toto teoretické východisko vychází z radikálního feminismu. Socioložka a feministka Kathleen Barry se ve svém stěžejním díle o prostituci vyjadřuje takto: „*V této práci přecházím od své předchozí práce o sexualitě prostituce, k nové práci o prostituci sexuality. Za model si беру prostituci, nejextrémnější a nejkryštalitější formu veškerého sexuálního vykořisťování. Sexuální vykořisťování je politickým stavem, základem podřízenosti žen a základem, z něhož se konstruuje a uskutečňuje diskriminace žen.*“⁷ Tento názor na původ prostituce upozorňuje na určité slabší postavení, které ženy pracující v prostituci mají. Toto slabší postavení podle některých nezaručuje, že žena

⁶ HAVELKOVÁ a BELLAK-HANČILOVÁ, *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*, 2014, s. 12

⁷ BARRY, Kathleen, *The Prostitution of Sexuality*, 1995, s. 11

se rozhoduje a chová stoprocentně svobodně. Tento názor zastává *Spolek pro ochranu žen* (dále jako „*Spolek*“), kterému se budu věnovat ve třetí kapitole. „*Zastánci a zastánkyně této pozice zdůrazňují zranitelnost osob v prostituci. Poukazují na to, že tyto osoby jsou nejčastěji ženy, které pocházejí ze sociálně znevýhodněných skupin a často se u nich vyskytuje historie násilí v rodině. Již existující znevýhodnění jsou pak znásobena prostitucí.*“⁸ Cílem zastánců tohoto pohledu je v extrémním případě odstranění prostituce za pomoci kriminalizace poptávajících po sexuální službě. Často používají výraz „*osoba v prostituci*“ namísto „*sexuální pracovník*“, což evokuje osobu „v problému“. Tyto dva rozdílné pohledy na prostituci potvrzuje také Poláková, když uvádí, že na prostituci existuje dvojí pohled: prostituce jako násilí na ženách nebo prostituce jako sexuální práce.⁹

1.3 Právní přístupy k prostituci

Z odlišného chápání původu prostituce pramení také způsob její právní úpravy. Bellak-Hančilová uvádí, že v Evropské unii můžeme sledovat různé přístupy, z nichž nejrozšířenější je **decriminalizace s omezujícími opatřeními státu** (např. Česká republika).¹⁰ V tomto tzv. aboličním přístupu panuje přesvědčení, že prostituce je nežádoucí, ale nevymýtitelná. Prostituce se v tomto modelu nepovažuje za plnohodnotnou profesi, což ovlivňuje také vnímání sexuálních pracovníků jako někoho, kdo se neživí „normální prací“ a vzbuzuje spíše pohoršení. **Kriminalizace poptávky** po sexuálních službách se uplatňuje např. ve Švédsku, Norsku či na Islandu. Odtud tzv. **švédský/severský model** právní úpravy prostituce. Ti, kdo si koupí či

⁸ HAVELKOVÁ a BELLAK-HANČILOVÁ, *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*, 2014, s. 13

⁹ KUTÁLKOVÁ et al., *Tak tohle ne!: analýza násilí v sexbyznysu a jeho řešení*, 2016, s. 23

¹⁰ HAVELKOVÁ a BELLAK-HANČILOVÁ, *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*, 2014, s. 47

poptají sexuální službu, jsou potrestáni pokutou či odnětím svobody v řádech měsíců. **Úplná dekriminlizace** a uznání prostituce jako formy běžné práce je zavedena např. v Nizozemí – tzv. **holandský model**, v některých částech Německa a mimo Evropu např. v Austrálii a na Novém Zélandě.¹¹ **Prohibice** prostituce je běžná v USA, v Evropě už jen výjimečně, např. v Chorvatsku a Srbsku.

1.4 Formy prostituce

Odborná literatura uvádí tři základní kritéria, podle kterých můžeme prostituci rozlišit, a to podle subjektu poskytování sexuálních služeb, podle místa výkonu sexuálních služeb nebo podle motivace k prostitučnímu chování. Rozlišování různých forem prostituce má své opodstatnění. Každá jednotlivá forma prostituce je něčím specifická a vyžaduje odlišný způsob sociální práce.

1. Kdo sexuální službu vykonává

V této kategorii existuje nespočet možností, např. ženská prostituce, homosexuální, mužská, transgender, dětská aj. Nejtypičtější je ženská prostituce. Nutno podotknout, že tímto směrem je zaměřená také dostupná literatura – mužům nebo transgender v prostituci není věnována velká pozornost.

2. Na jakém místě je sexuální služba vykonávána

Chmelík rozděluje a popisuje místa výkonu sexuálních služeb takto:

- a) **Privátní prostituce** – solventní klienti si objednávají služby žen „na úrovni“, často také sexuální pracovnice plní jakousi reprezentativní funkci.

¹¹ Tamtéž, s. 47

- b) **Hotelová prostituce** – klientela je méně stabilní a jedná se především o cizince, na této formě profitují další osoby jako taxikáři či hotelový personál.
- c) **Bytová prostituce** – odehrává se ve vlastních bytech, často se jedná o organizovanou prostituci spojenou i s jinou trestnou činností, podle Chmelíka se také často jedná o prodávání vlastních dětí nebo žen.
- d) **Barová prostituce** – salony, erotické bary a podniky všeho druhu, častěji jsou zde zaměstnány cizinky a nezdědka se jedná o nedobrovolnou prostituci.
- e) **Pouliční a silniční prostituce** – nejrizikovější druh prostituce, ženy poskytující tento druh služby mívají nízký věk, snížený intelekt a nejnižší vzdělání, ve většině případů se jedná o ženy drogově závislé.¹²

Novější literatura hovoří o **indoor** a **outdoor** poskytování sexuálních služeb. Podle Polákové do indoor služeb spadají:

- a) **Kluby** – např. noční kluby, kabarety, erotické a strip bary, masážní salony apod. Pro kluby je typické nepřehlédnutelné označení.
- b) **Priváty** – byty a domy v soukromém vlastnictví, kde může služby nabízet více žen a podílet se tak na finančních nákladech na nájem a provoz privátu. Někdy se může jednat zároveň i o bydliště. Jedná se o méně nápadnou formu indoor sexuální práce.
- c) **Eskort** – sexuální pracovnice vyjíždí/dochází na místo výkonu práce dle dohody se zákazníkem.¹³

¹² CHMELÍK, *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*, 2003, s. 63-64

¹³ KUTÁLKOVÁ et al., *Tak tohle ne!: analýza násilí v sexbyznysu a jeho řešení*, 2016, s. 31-32

Do outdooru můžeme zařadit jakoukoli sexuální službu provozovanou ve venkovním prostředí – tedy na ulici, v lese, v parku, na parkovišti či benzinové stanici. Podle Jany Polákové je tato forma prostituce v současnosti naprosto marginální – organizace *Rozkoš bez rizika* hovoří o 5 % z celkového sexbyznysu.¹⁴ Zároveň se pro laika jedná o nejviditelnější formu prostituce.

V současné době technologického rozmachu nabývá na významu také zcela nová forma poskytování sexuálních služeb, a tou je online prostituce. Kyberprostor se ale těžko mapuje a odborná literatura poskytování online sexuálních služeb téměř nereflektuje. Autorský kolektiv Křivánková a spol. upozorňuje v souvislosti s online prostitucí zejména na různé formy e-shopů s fetišem či online dominance (= online vztahy s dominantním postavením jednoho z partnerů).¹⁵

3. Z jakého důvodu je sexuální služba vykonávána

Hana Malinová rozlišuje tři druhy motivace k prostitučnímu chování:

- a) **Motivace vnějším tlakem** – žena je k prostituci dohnána okolnostmi jako například tíživá finanční situace, bezradnost po opuštění dětského domova, únik před domácím násilím atp.
- b) **Motivace vlastní potřebou** – žena, která v sexuální práci nalézá kromě způsobu obživy i zábavu.
- c) **Motivace racionální rozvahou** – žena vychází z přesvědčení, že sex je práce jako každá jiná, a vidí v ní kromě finančního potenciálu také další výhody jako jsou flexibilita či práce v nočních hodinách.¹⁶

¹⁴ Tamtéž, s. 32

¹⁵ KŘIVÁNKOVÁ et al., *Sexuální práce v ČR: vývoj, trendy, výzvy*, 2021, s. 47-48.

¹⁶ MATOUŠEK et al., *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*, 2005, s. 253-254

2 SOUČASNÁ SITUACE PROSTITUCE V ČESKÉ REPUBLICE

2.1 Legislativa

Prostituce není v České republice právními předpisy zakázána. Její provozování je tedy dovoleno. České trestní právo potírá jakoukoli organizaci prostituce, nicméně prostituci jako takovou toleruje – jedná se o tzv. **aboliční přístup** (dekriminalizace s omezujícími opatřeními státu). Existuje však jedna výjimka, kdy trestní zákon prostituci kriminalizuje, a to prostituci **ohrožující mravní vývoj dětí** – tedy pokud osoba provozuje či nabízí sexuální služby v blízkosti školského či obdobného zařízení.¹⁷ Trestní zákon dále uvádí trestné činy, které mohou být, a často jsou, na prostituci navázány. Jedná se zejména o tyto:

- Trestný čin kuplířství: „*Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.*“¹⁸ Zde se ilustruje výše zmíněná trestnost organizace prostituce (a nikoli prostituce samotná).
- Trestný čin obchodování s lidmi, který zakazuje jakoukoli nucenou práci a vykořisťování.¹⁹ Tímto paragrafem se cílí mj. na nedobrovolnou prostituci.

Dále se uplatňují další normy trestního práva, jako jsou trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti – pohlavní zneužití, znásilnění, sexuální nátlak anebo např. ohrožení pohlavní nemocí.

¹⁷ ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. Online. In: *Zákony pro lidi*. 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40> [2023-08-16]

¹⁸ Tamtéž, § 189

¹⁹ Tamtéž, § 168

V rámci samostatné působnosti si mohou obce obecní vyhláškou zakázat nabízení a poskytování sexuálních služeb na veřejnosti. Díky této právní úpravě pak mohou být sexuální pracovníci zodpovědní za spáchání přestupku.

Protože se poskytování komerčních sexuálních služeb v České republice pohybuje v šedé zóně, přináší to s sebou spoustu negativních důsledků. Situace sexuálních pracovníků je v aboličním modelu nepříznivá. Stojí mimo systém sociálního zabezpečení, chybějí jim pracovní práva, hůře se domáhají spravedlnosti v trestním řízení a mnoho dalšího – zkrátka se ocitají v právním vakuu. Negativní důsledky pro stát mají podobu např. chybějících financí ve státním rozpočtu.

Řešením této situace by v zájmu dodržování lidských práv mohla být již výše zmiňovaná dekriminlizace prostituce, na kterou v Evropě už několik států přistoupilo. Dekriminalizace narozdíl od legalizace odstraňuje všechny trestní i správní postihy za sexuální práci, včetně zákonů zaměřených na klienty a majitele nevěstinců. Dekriminalizační přístup by mohl zlepšit celkovou situaci sexuálních pracovníků tím, že by přinesl např. větší respekt k lidským právům, ochranu před násilím a zneužíváním, lepší přístup ke spravedlnosti a zdravotním službám, jednodušší opuštění prostituce a spoustu dalšího.²⁰

2.2 Prostituce v číslech

Získat jakákoli data o prostituci v České republice je problematické, protože nejsou dlouhodobě a systematicky shromažďována. Výzkumů a studií o českém sexbyznysu je velmi málo. Většinu informací z terénu nám

²⁰ OPEN SOCIETY FOUNDATIONS. *10 REASONS FOR DECRIMINALIZE: SEX WORK*. Open Society Foundations, 2015. Dostupné z: JSTOR, <https://www.jstor.org/stable/resrep29283> [cit. 2023-07-27]

přináší neziskový sektor, nejvíce organizace *Rozkoš bez rizika* díky svým vlastním výzkumům a statistikám vedeným o práci s klienty. Nedostatek výzkumů a studií v České republice potvrzuje ve své knize i expertka Barbara Havelková.²¹

Neziskové organizace se shodují, že nabízením placených sexuálních služeb se v České republice živí zhruba **13 až 15 tisíc** osob. Je možné, že jsou čísla ještě vyšší, protože určité množství osob vykonává sexuální práci skrytě a nechce se k ní přihlásit.

Co se týče věku sexuálních pracovníků, *Spolek pro ochranu žen* se setkává s věkovým rozpětím od 25 do 65 let. Organizace *Rozkoš bez rizika* v roce 2022 registrovala klientky ve věku mezi 30-39 rokem (29 %), klientky mezi 20-29 rokem (26 %), a třetí v pořadí klientky ve věku 40-49 let (21 %).²²

Až u 80 % klientek byla na samém začátku motivace k prostitučnímu chování finanční nouze.²³ To tvrdí i Hana Malinová z *Rozkoše bez rizika* v rozhovoru pro Český rozhlas, kdy uvádí, že 75 % žen sexuální prací řeší svou akutní nepříznivou finanční situaci – např. nedostatek financí na nájem či kauci.²⁴ Ve chvíli finanční tísně je podle Malinové nabídnutí sexuální služby nejrychlejší a nejefektivnější způsob, jak se dostat k penězům. Podle některých odborníků je však těžké určit, kolik procent je skutečně motivováno sociální nouzí a s procentuálním vyjádřením jsou opatrní.²⁵

²¹ HAVELKOVA, Barbara. *Assessing Prostitution Policies in Europe. Chapter: Czech Republic*. 2018. s. 279. Dostupné z: <https://doi.org/10.4324/9781138400238-18> [cit. 2023-09-24]

²² ROZKOŠ BEZ RIZIKA. Výroční zpráva 2022. s. 21. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/wp-content/uploads/2023/06/Vyrocní-zpráva-2022.pdf> [cit. 2023-08-08]

²³ Podle předsedkyně *Spolku* Mgr. Zdeňky Pecharové [e-mailová komunikace, 8. 9. 2023].

²⁴ ČESKÝ ROZHLAS RADIOŽURNÁL. *Typická česká sexuální pracovníce neexistuje, největší skupinou jsou matky s dětmi, říká Hana Malinová*. Online. In: Host Lucie Výborné. Dostupné z: [https://radiozurnal.rozhlas.cz/typicka-ceska-sexualni-pracovnice-neexistuje-nejvetsi-skupinou-jsou-matky-s-8817157?player=on](https://radiozurnal.rozhlas.cz/typicka-ceska-sexualni-pracovnice-neexistuje-nejvetsi-skupinou-jsou-matky-s-detmi-řiká-hana-malinová) [cit. 2023-10-03]

²⁵ DOUBRAVOVÁ, Barbora a DOHNALOVÁ, Alena. *Více než polovina sexuálních pracovníků jsou samoživitelky. Zdražování krizi prohloubí*. Online. Dostupné z:

Klientek neziskových organizací, které jsou matkami, je kolem 60 %. Shodují se na tom R-R i Spolek.²⁶ K počtu dětí klientek uvádí organizace R-R toto: „Podíl bezdětných klientek má klesající tendenci, průběžně roste počet žen se dvěma dětmi; po dobu pěti let se více než zdvojnásobil. Počet žen se třemi a více dětmi již po dobu šesti let překračuje 10 %. Konkrétně se v roce 2022 takto živilo 164 matek (klientek R-R) od tří a více dětí.“²⁷

Co se týče poptávky po sexuálních službách, v ČR chybí podrobný výzkum klientely. Sexuolog Jaroslav Zvěřina hovoří o zhruba 10 % české mužské populace, která alespoň jednou v životě využila placené sexuální služby.²⁸ Kdo tito muži jsou a proč využívají placené sexuální služby? O českých mužích toho mnoho nevíme. Podle odhadů R-R se jedná asi ze tří čtvrtin o zadané muže.²⁹ Na téma poptávky po sexuálních službách vznikl ve Velké Británii v roce 2009 výzkum s více než stovkou mužů. Tento britský výzkum je nesmírně zajímavý a přináší spoustu překvapivých výsledků. Mezi muži například panuje mýtus, že sexuální pracovníci nelze ublížit, nebo že by se zaplacení částky za sexuální službu měla podvolit čemukoli, co je po ní žádáno: „Pojem, že prostitutky jsou ‚neznásilnitelné‘, bylo mezi muži v tomto vzorku běžné přesvědčení. Dvacet pět procent nám řeklo, že samotná představa znásilnění prostitutky nebo dívky na telefonu je „směšná“.“ Anebo: „Čtyřicet sedm

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vice-nez-polovina-sexualnich-pracovnic-jsou-samozivitelky-zd/r-04c254c2c6e511ec8d900cc47ab5f122/> [cit. 2023-10-01]

²⁶ IROZHLAS. *Matky samoživitelky tvoří až 60 procent prostitutek v Česku. Snáze tak užijí své děti.* Online. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/sexbyznys-prostitute-matky-samozivitelky-rozkos-bez-rizika_1903101345_ako [cit. 2023-09-28]

²⁷ ROZKOŠ BEZ RIZIKA. *Výroční zpráva 2022.* s. 14. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/wp-content/uploads/2023/06/Vyrocní-zpráva-2022.pdf> [cit. 2023-08-08]

²⁸ DOLEJŠÍ, Milan. *Prostituce versus zákon. I v zemích, kde je legální, většina prostitutek zůstává v šedé zóně, upozornil sexuolog.* Online. In: ČT 24 Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2740076-prostitute-versus-zakon-i-v-zemich-kde-je-legalni-vetsina-prostitutek-zustava-v-sede> [cit. 2023-09-17]

²⁹ KUTÁLKOVÁ et al., *Tak tohle ne!: analýza násilí v sexbyznysu a jeho řešení*, 2016, s. 26

procent těchto londýnských mužů vyjádřilo ve větší či menší míře názor, že ženy nemají vždy určitá práva při prostituci. Dvacet sedm procent našich respondentů vysvětlovalo, že jakmile zákazník zaplatí, má právo provozovat se ženou, kterou si koupil, jakýkoli akt podle svého uvážení.³⁰ S podobnými názory a podobnou mírou informovanosti mužských klientů se běžně setkává také koordinátorka Spolku pro ochranu žen Zdeňka Pecharová. Organizace se rozhodla na tento přístup klientů reagovat a pokusit se změnit jejich smýšlení; více o tom v kapitole 3.2.

3 NEZISKOVÉ ORGANIZACE POMÁHAJÍCÍ OSOBÁM, KTERÉ POSKYTUJÍ PLACENÉ SEXUÁLNÍ SLUŽBY

V této kapitole představím tři největší české neziskové organizace, jejichž cílovou skupinou jsou lidé žijící se sexuální prací, anebo ti, kteří se stali oběťmi nucené prostituce.

3.1 Rozkoš bez rizika

Největší a nejstarší nezisková organizace pomáhající lidem v sexbyznysu se nazývá *Rozkoš bez rizika*. V roce 1992 ji založila socioložka Hana Malinová. *Rozkoš bez rizika* se dlouhodobě snaží zlepšovat podmínky sexuálních pracovníků, ať už pracovní, zdravotní či osobní, a zároveň také svým preventivním programem a osvětou napomáhá veřejnému zdraví v ČR. Jedná se o zavedenou organizaci s více než třicetiletou tradicí a v současnosti se jedná co do rozsahu působnosti o největší neziskovou organizaci, jejíž

³⁰ FARLEY, Melissa; BINDEL, Julie and GOLDING, Jacqueline M.: *Men who buy sex. Who they buy and what they know*. Eaves, London and Prostitution Research & Education, San Francisco. December 2009. Online. s. 13. Dostupné z: <https://documentation.lastradainternational.org/lisidocs/Mensex.pdf> [cit. 2023-09-28]

cílovou skupinou jsou lidé poskytující placené sexuální služby. Působí ve všech krajích kromě Plzeňského.

Rozkoš bez rizika nabízí tyto služby:

- Sociální poradenství
- Terénní program
- Zdravotní služby
- Terapeutické služby
- Právní poradenství
- Internetovou poradnu

Odborné sociální poradenství

Je zajišťováno v poradenských centrech v Praze, Brně, Ostravě a Českých Budějovicích nebo na internetové poradně. V obou případech zdarma a anonymně. Nejčastěji se poradenství týká záležitostí kolem vstupu do sexbyznysu, bezpečného sexu, sociálních dávek, prevence násilí, zdraví, financí, péče o děti, rodinných vztahů a odchodu ze sexbyznysu. Pokud řešení sociální situace není v kompetencích organizace, zprostředkuje pomoc odjinud, či zajistí doprovod do návazných institucí.

Rozkoš bez rizika vytvořila užitečnou brožuru *S tebou NE!: Průvodce bezpečnější prací v sexbyznysu*, která je na webových stránkách volně k dispozici.³¹ Poslouží sexuálním pracovníkům a potenciálním zájemcům o práci v tomto odvětví. Kniha obsahuje podrobný návod, jak předcházet nebezpečným situacím a rady, co dělat, když se děje něco nepředvídaného.

R-R realizuje také tzv. terénní program, což je vlastně sociální poradenství v terénu. Znamená to, že minimálně dvoučlenné týmy složené ze zdravotní

³¹ PORADNA R-R. *S Tebou ne!: Průvodce bezpečnější prací v sexbyznysu*. Brno: Rozkoš bez rizika, 2014. Online. Dostupné z: https://www.poradna-rr.cz/files/files/R-R_S_tebou_ne.pdf [cit. 2023-10-29]

sestry a sociálního pracovníka se vydají do terénu, aby aktivně vyhledaly a nabídly pomoc cílové skupině přímo v jejich přirozeném prostředí.³²

Zdravotní služby

R-R se dlouhodobě snaží zvyšovat povědomí o bezpečnějším sexu a prevenci pohlavně přenosných chorob. Kromě této preventivní činnosti disponuje R-R statusem nestátního zdravotnického zařízení a může poskytovat zdravotní služby. Zdarma nabízí testování a vyšetření na pohlavně přenosné infekce. Zdravotní služby jsou poskytovány v ordinacích poradenských center, dále v mobilní dermatovenerologické ordinaci (např. na festivalech) a také v místech, kde se poskytují sexuální služby. Testují se HIV, syfilis, kapavka, chlamydie, protilátky proti hepatitidě B a C a také se provádí těhotenské testy. V roce 2022 pracovníci provedli celkem 8234 vyšetření na výše uvedené nemoci. Nejvíce klientů se nechalo testovat v Praze a Moravskoslezském kraji.³³

Další nabízenou zdravotní službou je testování veřejnosti. Enormní nárůst zájmu o testování z řad veřejnosti nastal v roce 2022. Na HIV se nechalo otestovat celkem 3269 osob, z toho tři výsledky byly pozitivní.³⁴

Terapeutické služby

Individuální terapie nabízí R-R pro své klienty zcela zdarma. Častými tématy v terapiích jsou odchody ze sexbyznysu, dvojí život, stigmatizace, fyzické a sexuální násilí, různé strachy, nízké sebevědomí aj. Podle dat organizace za rok 2022 terapie nebyly příliš vyhledávanou službou.³⁵

³² PORADNA R-R. *Odborné sociální poradenství*. Online. Dostupné z: <https://www.poradna-rr.cz/sluzby-r-r/odborne-socialni-poradenstvi/> [cit. 2023-09-16]

³³ ROZKOŠ BEZ RIZIKA. *Výroční zpráva 2022*. Online. s. 11. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/#vyrocni> [cit. 2023-09-16]

³⁴ Tamtéž, s. 12

³⁵ PORADNA R-R. *Terapeutické služby*. Online. Dostupné z: <https://www.poradna-rr.cz/sluzby-r-r/terapeuticke-sluzby/> [cit. 2023-09-16]

Právní poradna

Právní pomoc pro klienty R-R má formu právního poradenství. Nejčastěji se jedná o situace, kdy se sexuální pracovníci stanou oběťmi trestného činu či přestupku. V poradně klienty poučí o právech a povinnostech, navrhnou právní kroky, nabídnou důvěrnici jako doprovod např. na policejní vyšetřovnu a v ojedinělých případech zajistí také právní zastoupení v trestním řízení. Služby právní poradny jsou nabízeny zdarma a pokud je to z povahy věci možné, anonymně.³⁶

Internetová poradna

Bezesporu velmi užitečnou a využívanou sociální službou je internetová poradna. Snad kromě testování se velká část záležitostí klientů dá vyřešit v online prostoru. Na stránkách internetové poradny mohou klienti pokládat pod přezdívkou dotazy, na které jim tým sociálních pracovníků a zdravotníků R-R do sedmi pracovních dnů odpoví. Kromě toho, že se klient dozví odpověď na to, co jej zajímá, je pozitivním vedlejším účinkem také to, že odpověď si mohou přečíst další uživatelé. Úplně anonymizovanou variantou je pak tzv. schránka, kde uživatel nemusí zadávat přezdívku ani svou e-mailovou adresu a položí pouze dotaz s jednorázově vygenerovaným přístupem.³⁷

Internetovou poradnu cílová skupina velmi kvituje, neboť při jejím využívání je zajištěno větší soukromí a zachování komfortní zóny (klientka je v bezpečí svého domova u počítače, odpadá strach z prozrazení apod.). Často funguje jako první kontakt, než klienti začnou využívat služeb organizace osobně. V loňském roce poradna pomohla celkem 205 klientům.³⁸

³⁶ PORADNA R-R. *Právní pomoc*. Online. Dostupné z: <https://www.poradna-rr.cz/sluzby-r-r/pravni-pomoc/> [cit. 2023-09-18]

³⁷ PORADNA R-R. *Internetová poradna*. Online. Dostupné z: <https://www.poradna-rr.cz/> [cit. 2023-09-18]

³⁸ Tamtéž, s. 24

3.1.1 Přístup organizace k prostituci a používaná terminologie

Rozkoš bez rizika na svém webu jasně prohlašuje: „Poradíme vám zcela anonymně, odborně, bezplatně a bez předsudků. Respektujeme sexbyznys a placené erotické a sexuální služby jako formu výdělku.“³⁹ Jak je patrné, organizace chápe sexuální práci jako volbu a legitimní způsob obživy a hlásí se k již zmiňovanému **holandskému modelu**. Tento postoj je zřejmý také z množství monografií a studií, které organizace publikovala a které jsou citovány také v této bakalářské práci. Domnívám se, že motto organizace není jen pouhou frází, nýbrž výsledkem třicetiletého dennodenního kontaktu s cílovou skupinou, který garantuje hlubokou znalost potřeb těchto klientů.

Pracovníci R-R upřednostňují termín sexuální práce před prostitucí a označení sexuální pracovnice před prostitutkou: „Organizace R-R zdůrazňuje silné stránky cílové skupiny a soustavně o ní získává informace z výzkumů i přímé práce, aby lépe zmapovala její podmínky. Příkladem tohoto může být i volba využívané terminologie v organizaci R-R, která vychází i z potřeb klientek, např. pozitivně hodnotících vyjádření „práce v sexbyznysu“, „sexuální pracovnice“, „poskytování placených sexuálních služeb“, které dále organizace využívá při styku s veřejností a v níž vyjadřuje respekt k cílové skupině.“⁴⁰ Své rozhodnutí začlenit do vnitřního etického kodexu vhodnou terminologii organizace odůvodňuje snahou o destigmatizaci svých klientů: „Klientky/ti organizace R-R mohou být negativně vnímány a nepochopeny společností. Organizace R-R se věnuje osvětové činnosti, při níž podává informace o cílové skupině (ať už na konferencích, přednáškách, prostřednictvím spotů na internetu či e-learningu) a snaží se o pozitivní hodnocení a akceptaci. Vnímáme jako důležité to, jak se sami pracovnice

³⁹ ROZKOŠ BEZ RIZIKA. *O nás*. Online. Aktual. 1. srpna 2023. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/#zamereni> [cit. 2023-08-01]

⁴⁰ S laskavým svolením organizace *Rozkoš bez rizika* poskytl etický kodex autorce Mgr. Pavel Ubrankowicz [e-mailová komunikace, 17. 7. 2023].

R-R na všech úrovních vyjadřují o cílové skupině navenek i uvnitř organizace. Pracovnice si uvědomují, že to, jak s klientkami/ty a o klientkách/tech mluví s veřejností, výrazně ovlivňuje jejich vnímání.“ Je otázkou, jak velký vliv může mít pojmenovávání sexuálních pracovníků na veřejné mínění. Co se však organizaci R-R daří, je dlouhodobá snaha ve veřejném prostoru otevřeně a bez předsudků o problematice sexuální práce mluvit.

3.2 Spolek pro ochranu žen

Spolek pro ochranu žen se zformoval v roce 2015. Jeho vznik iniciovala bývalá sexuální pracovnice, jejíž identita není veřejně známá. Nicméně pod zárukou anonymity občas vystupuje v médiích.

Organizace působí s cílem redukovat sociálně motivovanou prostituci, která podle *Spolku* představuje až 80 % prostitutek v České republice. Jak podotýká předsedkyně Zdeňka Pecharová, *Spolek* není schopen ženám poskytovat přímou finanční pomoc, přestože v mnoha situacích by to bylo nejvhodnějším řešením.⁴¹ Počet podpořených osob je okolo 5000 za rok. Věk klientek, se kterými *Spolek* pracuje, se pohybuje mezi 25.–65. rokem. Více než polovina z nich tvoří samoživitelky s jedním dítětem a roste počet těch s více dětmi.⁴²

Přímá podpora

Hlavní náplní *Spolku* je přímá pomoc sexuálním pracovnícím s čímkoli, co je ve schopnostech organizace. Podle předsedkyně Pecharové je organizace schopna s řešením většiny problémů ženám pomoci. Nejčastěji potřebují klientky řešit různé podoby násilí či neetického chování ze strany pasáků a majitelů erotických podniků. Klientky často čelí nebezpečnému vyhrožování, vydírání či dalším trestným činům. Obrana vůči nim bývá

⁴¹ Podle předsedkyně *Spolku* Mgr. Zdeňky Pecharové [e-mailová komunikace, 8. 9. 2023].

⁴² Podle předsedkyně *Spolku* Mgr. Zdeňky Pecharové [e-mailová komunikace, 8. 9. 2023]

složitá. Sexuální pracovnice jsou v nevýhodném postavení, protože s ohlášením trestných činů hrozí, že ony samy budou za svou činnost kriminalizovány. *Spolek* jim proto pomáhá v jednání se státními orgány. Díky osvětě se podle Pecharové daří měnit postoj institucí, které začínají sexuální pracovnice vnímat jako oběti. Podle jejích slov dokonce mnoho žen považuje strukturální násilí za nejpálčivější problém sexbyznysu a mnohdy jej hodnotí závažněji než občasné fyzické násilí ze strany klientů.

Ze studie publikované organizací SWAN (The Sexworkers' Rights Advocacy Network), provedené ve státech střední a východní Evropy vyplývá, že policie fyzicky a sexuálně zneužívá sexuální pracovníky. Co považují za důležité zmínit, Česká republika je v této studii dávana za příklad hodný následování. V tuzemsku je v porovnání s ostatními státy střední a východní Evropy vysoká míra proškolení policistů, aby se zaměřili na ochranu sexuálních pracovníků více než na jejich útlak. Podle této studie se v České republice „pouze“ 4 % dotázaných sexuálních pracovníků setkala s fyzickým násilím ze strany policejních orgánů a nikdo se nesetkal z jejich strany se sexuálním zneužitím.⁴³ Ovšem je třeba brát v potaz, že dotazovaných českých respondentů bylo pouze 23. Na druhou stranu, autor Hendrik Wagenaar ve svém článku Českou republiku řadí k zemím, kde jsou sexuální pracovníci státem pronásledováni a je jim všelijakým způsobem znepríjemňován život.⁴⁴ Tématu strukturálního násilí se v českém prostředí

⁴³ THE SEXWORKERS' RIGHTS ADVOCACY NETWORK [SWAN]: *Arrest the Violence: Human Rights Violations Against Sex Workers in 11 Countries in Central and Eastern Europe and Central Asia*. 2009. s. 20.

Dostupné z: <https://www.opensocietyfoundations.org/publications/arrest-violence-human-rights-violations-against-sex-workers-11-countries-central-and-eastern> [cit. 2023-09-20]

⁴⁴ WAGENAAR, Hendrik. *Why Prostitution Policy (Usually) Fails and What to Do about It?* 2017. Social Sciences 6, no. 2: 43. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/socsci6020043> [cit. 2023-09-24]

podrobně věnuje studie Rozkoše bez rizika *Tak tohle ne!: Analýza násilí v sexbyznysu a jeho řešení*.

Exitový program

Významnou pomocí pro sexuální pracovnice je **exitový program**, o jehož vznik se zasadil právě *Spolek pro ochranu žen*. Podle *Spolku* je o něj mezi ženami zájem. Organizace aktivně oslovuje sexuální pracovnice a nabízí jim podporu, pokud uvažují o změně zaměstnání. Dalším informačním kanálem o exitovém programu jsou úřady práce, kterým *Spolek* distribuuje informační materiály. Nově se také ve spolupráci s Generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR v rámci poradenství pro změnu povolání vyčlenil prostor navíc také cílové skupině stárnoucích sexuálních pracovnic.⁴⁵

Osvětová činnost

V rámci osvěty se *Spolek* snaží zvyšovat informovanost všech zúčastněných stran – sexuálních pracovnic, klientů, erotických klubů, ale také úřadů, politiků a veřejnosti. Mezi nejpálčivější témata patří bezpečný sex, násilí na sexuálních pracovnicích a hmotná nouze klientek. Specifikem této organizace je funkce jakéhosi mediátora, který zprostředkovává komunikaci mezi sexuálními pracovnicemi a jejich klienty. Podle Zdeňky Pecharové existuje spousta třecích ploch, např. nucení do nechráněného pohlavního styku, vulgární komunikace, uvádění žen do nekomfortních situací apod. Tyto situace mnohdy ženy nedokáží z různých důvodů řešit. Proto organizace začala publikovat na sociálních sítích příspěvky, které fungují jako obecná doporučení či prosby směrem k potenciálním či aktuálním zákazníkům. *Spolek* dostává na tuto činnost pozitivní zpětnou vazbu jak od sexuálních pracovnic, tak od mužů, kteří jejich služby využívají.

⁴⁵ SPOLEK PRO OCHRANU ŽEN. *Exitové programy*. Online. Aktual. 1. září 2023. Dostupné z: <https://www.spolekproochranuzen.cz/exitove-programy/> [cit. 2023-09-24]

Ženy kvitují zejména mírné zlepšení pracovních podmínek a slušnější přístup klientů.⁴⁶

Podpůrná skupina

Dále má *Spolek* síť dobrovolníků, mezi nimiž jsou i bývalé sexuální pracovnice. Ty vedou podpůrnou skupinu pro ženy v prostituci. Do podpůrné skupiny se může žena přidat přes e-mailovou adresu nebo na Facebooku. Skupina nabízí bezpečný prostor, kde se ženy mohou na cokoli zeptat, sdílet své potřeby a pocity, najít pomoc. Dále má *Spolek* přímo na svých webových stránkách záložku „Pro klientky“ se spoustou užitečných odkazů a kontaktů na jednom místě.

3.2.1 Přístup organizace k prostituci a používaná terminologie

Spolek pro ochranu žen se nechce smířit s faktem, že ženy jsou k prostitučnímu chování motivovány sociální nouzí, navíc v tak vysokém procentu. Považuje to za alarmující jev, který je třeba minimalizovat, ne normalizovat.

Spolek narozdíl od *Rozkoše bez rizika* aktivně nabízí svým klientkám odchod ze sexbyznysu a nevnímá prostituci jako profesi, ke které se ženy uchylují dobrovolně. *Spolek* upozorňuje, že se většinou jedná o samoživitelky, zadlužené ženy, ženy po opuštění dětského domova, ženy starší 50 let a ženy jinak znevýhodněné na trhu práce. „Zastupujeme názorový proud sexuálních pracovnic, které považují sociálně motivovanou prostituci za sociální problém, za negativní jev a chtějí jí předcházet. (...) Trváme na tom, aby ti politici, kteří prosazují legalizaci prostituce, řešili zároveň její sociální příčiny. (...) Nelze nejprve legalizovat prostituci a až poté řešit sociální příčiny. Je pro nás nepřijatelná legalizace prostituce v situaci, kdy v této profesi v ČR převládají občanky ČR v sociální

⁴⁶ Podle předsedkyně Spolku Mgr. Zdeňky Pecharové [telefonický rozhovor, 25. 7. 2023].

nouzi.“⁴⁷ Z výše uvedeného vyplývá, že *Spolek* se svým postojem řadí k feministickému názorovému proudu, který se domnívá, že tyto ženy byly okolními vlivy k prostituci donuceny. To potvrzuje předsedkyně spolku Zdeňka Pecharová a dodává: „V rámci tohoto názorového proudu jsme ale také velmi umírnění, protože říkáme, že skutečně dobrovolná prostituce (tedy ne ta sociálně motivovaná) nám nevádí. Za to nás někdy kritizují feministické spolky ve světě a ‚vyčítají‘ nám, že jsme příliš umírnění. V českých podmínkách jsme naopak se svými názory vnímáni jako radikální. Záleží tedy na úhlu pohledu.“ Teoretická východiska, s jakými se *Spolek* prezentuje, by se dala zařadit k **severskému modelu** prostituce, nicméně *Spolek* se severským přístupem konvenuje pouze částečně. Organizaci se na severském modelu nelíbí například omezování poptávky po sexuálních službách. Pokud si ženy zvolily jako řešení svých problémů prostituci, omezením poptávky se akorát prohloubí jejich neutěšená situace.⁴⁸

Spolek pro ochranu žen se s označováním osob v sexbyznysu nijak striktně nevymezuje, používá nejčastěji výraz „sexuální pracovnice“. Pokud někdo používá označení „žena v prostituci“ či „prostitutka“, nemá s tím problém.

3.3 La Strada

Obecně prospěšná společnost *La Strada Česká republika* byla založena v roce 1995 a je součástí mezinárodní organizace *La Strada International*, kterou spoluzaložila. Ředitelkou české organizace je Markéta Hronková.

⁴⁷ SPOLEK PRO OCHRANU ŽEN. *Znovu se mluví o legalizaci prostituce a my jsme u toho*. Online. Aktual. 22. října 2023. Dostupné z: <https://www.spolekproochranuzen.cz/l/znovu-se-mluvi-o-legalizaci-prostituce-a-my-jsme-u-toho/> [cit. 2023-10-22]

⁴⁸ SPOLEK PRO OCHRANU ŽEN. *Naše stanovisko k aktuálnímu usnesení Evropského parlamentu*. Online. Aktual. 28. října 2023. Dostupné z: <https://www.spolekproochranuzen.cz/l/nase-stanovisko-k-aktualnimu-usneseni-evropskeho-parlamentu/> [cit. 2023-10-28]

La Strada se od dvou výše popisovaných organizací trochu liší. Specializuje se totiž na prevenci obchodu s lidmi a vykořisťování, pojmenovává jejich příčiny a důsledky, ovlivňuje veřejnou politiku a poskytuje v této oblasti sociální služby.⁴⁹ Spektrum cílových skupin je větší než u předešlých organizací, jejichž zaměření bylo pouze osoby pohybující se v sexbyznysu. *La Strada* pomáhá obětem **nedobrovolné prostituce**.

La Strada poskytuje pět bezplatných sociálních služeb:

- Krizovou pomoc
- Odborné sociální poradenství
- Azylové domy
- Telefonickou krizovou pomoc
- Terénní program

Jelikož sociální služby organizace cílí hlavně na obchodované a vykořisťované osoby a nedobrovolně prostituované osoby představují menší část klientely, nepovažuji za relevantní tyto služby podrobně popisovat. Krátce popíšu SOS linku, kterou mohou využít všichni potenciální klienti *La Strady*.

Telefonická krizová pomoc

Krizová linka je hojně využívaným komunikačním prostředkem. V loňském roce ji využilo 576 osob a průměrná délka hovoru trvala 20 minut. Nejčastěji bylo přes SOS linku poskytnuto odborné sociální poradenství. Klientela pocházela nejvíce z těchto zemí: Ukrajina, Filipíny, Česká republika, Bulharsko, Rumunsko a Indie.⁵⁰

⁴⁹ LA STRADA. *Hledám informace*. Online. [2023] Dostupné z: <https://www.strada.cz/hledam-informace/> [cit. 2023-07-30]

⁵⁰ LA STRADA ČESKÁ REPUBLIKA, o. p. s. *Výroční zpráva 2022*. s. 3. Na vyžádání poskytla autorce organizace La Strada.

Z výroční zprávy vyplývá, že u žen podpořených v roce 2022 byly nejčastějším problémem nucené práce a nucená prostituce.

Mezi další aktivity společnosti mimo sociální služby patří **právní služby**, **lobbying** a **osvěta**. *La Strada* je akreditovanou organizací pro poskytování právních informací obětem trestných činů. Smyslem lobby aktivit je mluvit hlasem všech obchodovaných a vykořisťovaných osob a spolupodílet se na tvorbě systémových opatření.⁵¹

3.3.1 Přístup organizace k prostituci a používaná terminologie

Organizace *La Strada* staví na těchto hodnotách: lidská práva, rovné příležitosti, feminismus, empowerment a neabolicismus. Nejen z důvodu naplňování těchto hodnot přijala organizace svůj vnitřní etický kodex, a také kodex sociálních pracovníků.

Poslední jmenovaná hodnota, tedy neabolicismus, napovídá, jaký postoj organizace zaujímá k prostituci. *„Poskytování sexuálních služeb se souhlasem dotyčné nebo dotyčného chápeme jako legitimní zdroj obživy. Odmítáme abolicionistický přístup, který nedělá rozdíly mezi poskytováním sexuálních služeb se souhlasem a nucenou prostitucí.“*⁵² Z uvedeného je patrné, že organizace souhlasí s prostitucí, pokud se pro ni někdo svobodně rozhodne, jedná se tedy o **holandský přístup**.

K problematice vhodné terminologie *La Strada* přistupuje s extrémní citlivostí. *„Slovo oběť může v klientech/klientkách vyvolat pocit pasivity, nemožnost ovlivnit situaci, raději proto používáme spojení „obchodovaná osoba v nucené prostituci“. Z dalších příkladů používáme termíny sexwork, sexbyznys, sexuální*

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Tamtéž, s. 2.

*pracovnice – slovo prostituce používáme pouze k označení formy obchodu s lidmi – nucená prostituce.“*⁵³

4 REŠERŠE MEDIÁLNÍHO OBRAZU VYBRANÝCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

V této kapitole představím výsledky monitoringu četnosti mediálních výstupů týkajících se sledovaných neziskových organizací: *Rozkoš bez rizika*, *Spolek pro ochranu žen* a *La Strada*. K rešerši jsem využila českou databázi Anopress, která uchovává plné texty tištěných a internetových médií a také doslovné přepisy televizních a rozhlasových pořadů. Databáze je denně aktualizována a sahá až do roku 1996.

Zajímalo mě, jak často a jestli vůbec se v českých médiích o výše uvedených organizacích informuje. Časový interval jsem stanovila na rozmezí od **1. 1. 2020** do **30. 9. 2023**. Jako klíčová slova sloužily názvy organizací. Anopress umožňuje filtrovat podle dosahu média na celostátní či regionální, nebo podle typu média na tisk, televizní vysílání, rozhlasové vysílání, sociální média, internet, podcasty, časopisy a další. Já jsem sledovala tato média: **celostátní tisk**, **TV** a **rozhlasové vysílání**.

4.1 Rešerše č. 1: Rozkoš bez rizika

Po zadání klíčového slova „Rozkoš bez rizika“ ve sledovaném časovém intervalu monitoring vyhledá celkem 70 výsledků. Anopress dokáže výsledek vygenerovat do přehledného grafu. Z něj vyplývá, že ze sledovaných let bylo o organizaci *Rozkoš bez rizika* informováno nejvíce v roce 2022.

⁵³ Podle sociální pracovnice z La Strady Terezy Brtkové [e-mailová komunikace, 9. 10. 2023].

V daném časovém rozmezí bylo publikováno celkem 37 článků v tisku. Nejvíce se tématům souvisejícím s *Rozkoší bez rizika* věnovaly *Lidové noviny* a *Mladá fronta Dnes*. Psalo se např. o krizi sexbyznysu během covidových opatření, přibývání samoživitelek v oboru, o dětské prostituci na severu Čech, o kauzách s kuplířstvím nebo o premiéře dokumentu „*Anny*“ Heleny Třeštíkové. V jednom případě se nejednalo o souvislost s neziskovou organizací: autor použil zažitý název „Rozkoš bez rizika“ pro název sloupku v *Lidových novinách* na téma státního důchodu.

Rozkoš bez rizika se v televizním a rozhlasovém vysílání vyskytla třiatřicetkrát. Soukromá a veřejnoprávní média měla vyrovnané zastoupení: 17 pořadů se objevilo v soukromých rádiích a TV stanicích a 16 pořadů ve veřejnoprávních.

Na televizní stanici *Nova* figurovala *R-R* dvakrát: jednou v reportáži věnované úpravě prostituce v členských státech EU a podruhé o přibývání pohlavních chorob v České republice. V obou případech se k situacím vyjadřovali pracovníci *Rozkoše bez rizika*. Reportáže jsou z roku 2023.

CNN Prima News dala v roce 2022 dvakrát prostor promluvit pracovníkům z *R-R* na téma současné situace sexbyznysu v ČR. Ve zbytku se jednalo o zmínky, že v ČR se lidem v prostituci věnuje právě *Rozkoš bez rizika*.

Na *TV Barrandov* byla okrajově *Rozkoš bez rizika* zmíněna jednou, a to v roce 2022 v pořadu Agáta Jaromíra Soukupa.

Frekvence 1 upozorňovala v roce 2021 na průvod červených deštníků, který organizovala *Rozkoš bez rizika* u příležitosti Mezinárodního dne proti násilí na lidech v sexbyznysu. Stejně tak tuto zprávu přineslo *Rádio Zet*.

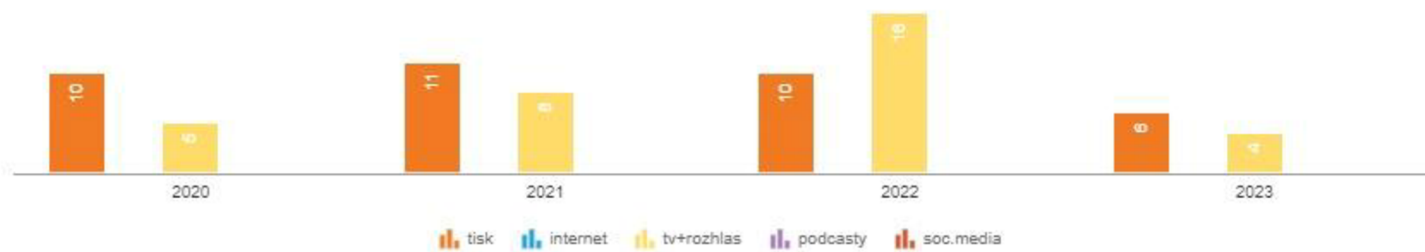
Rádio Impuls v roce 2021 informovalo o tom, že si „*Prostitutky loni vydělaly méně*“ vlivem proticovidových opatření, kdy docházelo k uzavírání nočních

klubů. K tématu se vyjadřovala vedoucí poradenského centra organizace v Praze.

V *České televizi* nebyla v daném údobí *Rozkoši bez rizika* jako takové věnována žádná pozornost. Organizace byla pouze šestkrát okrajově zmíněna: třikrát v souvislosti s testováním na pohlavně přenosné choroby a třikrát v souvislosti s kulturou (dokument Heleny Třeštíkové nebo premiéra filmu *Magda aneb S Tebou ne*).

Ve vysílání *Českého rozhlasu* se *R-R* vyskytla desetkrát. V tomto veřejnoprávním médiu se o organizaci informovalo podrobně, nejvíce v letech 2021–2022. Jednou v regionu, a to ve vysílání *ČRo – České Budějovice*, kdy byla hostem ve vysílání vedoucí poradenského centra *Rozkoše bez rizika* v Českých Budějovicích. Dále byla v lednu roku 2022 hostem *ČRo – Dvojka* ředitelka organizace Hana Malinová a v srpnu téhož roku rovněž Malinová v pořadu *Host Radiožurnálu* s Lucií Výbornou.

Největší prostor dostala ve sledovaném období *Rozkoš bez rizika* ve veřejnoprávním *Českém rozhlase*, v *České televizi* naopak v tomto období žádná reportáž o organizaci nevznikla. V soukromých televizních stanicích sice žádná reportáž přímo o práci organizací nevznikla, ale několikrát se organizace, potažmo jejich pracovníci vyjadřovali k tématům souvisejících s prostitucí.

Frekvence mediálních výstupů o organizaci *Rozkoš bez rizika* v celostátním tisku (oranžová) a v TV a rozhlase (žlutá)

Zdroj grafu: Anopress

4.2 Rešerše č. 2: Spolek pro ochranu žen

O *Spolku pro ochranu žen* se ve sledovaném údobí psalo či mluvilo celkem dvanáctkrát, z toho osmkrát v tisku. Opakovaně se *Spolku* věnovaly *Lidové noviny*, jednou v roce 2022 a dvakrát v roce 2023, kdy sledovaly vývoj v kauze údajného kuplířství ukrajinských uprchlic. V článcích byla citována předsedkyně organizace Zdeňka Pecharová.

Právo o *Spolku* publikovalo dvakrát v letech 2020 a 2021 v souvislosti s proticovidovými opatřeními, která měla dopad na sexuální pracovnice. Vyjadřovala se k nim opět předsedkyně Zdeňka Pecharová.

V *Hospodářských novinách* figuroval *Spolek* jednou. Autorka glosy Julie Hrstková nesouhlasila s názorem *Spolku pro ochranu žen*, že zrušení studentských slev na dopravu povede k nárůstu studentské prostituce.

Mladá fronta Dnes v roce 2022 upozornila na situaci sexuálních pracovnic na severu Čech. V článku dostala prostor předsedkyně Pecharová a také přímo jedna ze sexuálních pracovnic.

V rozhlasovém a televizním vysílání se objevil *Spolek* celkem čtyřikrát, z toho třikrát v *Rádiu Zet*. Jednalo se o obsáhlý rozhovor se Zdeňkou Pecharovou o činnosti *Spolku*, který byl reprízován. Na TV stanici *Nova* se

o *Spolku* hovořilo v pořadu *Střepiny*. Jednalo se o reportáž s názvem „*Prodávají své tělo, aby uživily děti*“, která upozorňuje na zvyšující se počet samoživitelek v sexuálních službách.

Frekvence mediálních výstupů o organizaci *Spolek pro ochranu žen* v celostátním tisku (oranžová) a v TV a rozhlase (žlutá)

Zdroj grafu: Anopress

4.3 Rešerše č. 3: La Strada

Organizace *La Strada* se ve sledovaných médiích objevila celkem sedmnáctkrát. Zadané klíčové slovo jsem upřesnila na „organizace *La Strada*“, protože jak se ukázalo, *La Strada* je mj. název známé divadelní hry či pizzerie.

V tisku byl výskyt klíčového slova celkem osmkrát. *Hospodářské noviny*, *Haló noviny* a *Mladá fronta Dnes* v roce 2020 upozorňovaly na obchodování s dětmi spojený se vzestupem náhradního mateřství na Ukrajině. Organizace byla letmo zmíněna.

V březnu roku 2022 *Hospodářské noviny* upozornily na hrozbu sexuálního vykořisťování s přílivem ukrajinských uprchlic do ČR. V článku se k situaci vyjadřuje ředitelka *La Strady* Markéta Hronková a dostaly prostor také další organizace i politici. Toto je jediný případ, kdy byla *La Strada* zmiňována v souvislosti s prostitucí. Ostatní články se zabývaly dalšími cílovými skupinami organizace (uprchlíci, obchodované osoby).

Mladá fronta Dnes přinesla v dubnu 2022 zprávy od ukrajinské pobočky *La Strada*, kterou kontaktovalo velké množství žen, které se setkaly s násilím ze strany ruských vojáků.

Právo upozornilo v září 2022 na snahu některých českých firem zneužívat ukrajinské uprchlíky. Podrobnosti o pracovním vykořisťování Ukrajinců přináší v rozhovoru ředitelka *La Strady* Markéta Hronková.

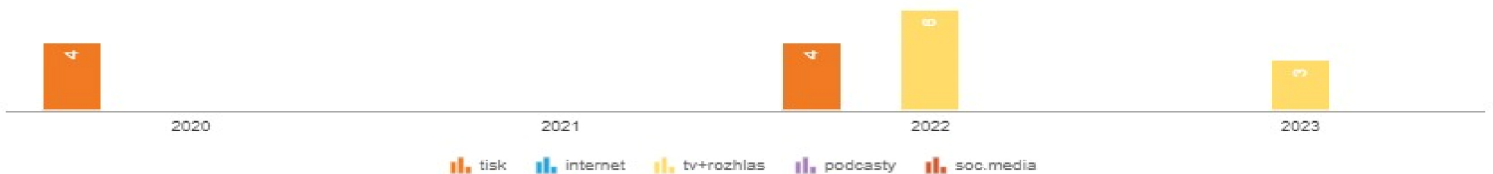
Lidové noviny v září 2022 přinesly informaci o migrantech z Turecka a Sýrie, kteří putují přes Česko do Německa a tráví noci na pražském hlavním nádraží.

TV celkem devětkrát, rozhlas vůbec. V roce 2022 TV *Prima* třikrát upozornila na možné zneužívání nepříznivé situace ukrajinských uprchlic, vyjadřovala se opět ředitelka *La Strady*.

V *České televizi* byla v živém vysílání ČT 24 *La Strada* okrajově zmíněna třikrát jako organizace, která pomáhá obětem obchodu s lidmi a vykořisťování. V pořadu *168 hodin* vystupovala ředitelka ukrajinské *La Strady*, která popisovala, s jakými případy znásilnění se na organizaci obracely ukrajinské ženy.

V roce 2023 byla na stanici ČT 24 citována ředitelka Hronková v politické debatě o lex Ukrajina a podruhé přímo vystupovala v reportáži o pracovním vykořisťování Ukrajinců.

Jak lze vyčíst i z grafu, v roce 2021 se o organizaci nepublikovalo vůbec. Rozhlas organizaci *La Strada* ve sledovaném období nevěnoval pozornost ani v jednom případě.

Frekvence mediálních výstupů o organizaci *La Strada* v celostátním tisku (oranžová) a v TV a rozhlasu (žlutá)

Zdroj grafu: Anopress

5 ETICKÝ ROZBOR PODLE MODELU POTTER BOX

V této kapitole provedu etický rozbor článku zpravodajského serveru **deník.cz** ze dne 6. 6. 2023, jehož autorem je Tomáš Januszek. Článek nese název „*Za kolik? Sexuchtiví muži pokřikují v Karviné i na místní ženy*“.⁵⁴Budu se řídit schématem nazývaným **Potter Box**.

Tento článek jsem zvolila s ohledem na téma této bakalářské práce. V článku objevila nedostatky, na které bych chtěla upozornit a vysvětlit, jak by se problematická místa dala v souladu s novinářskou etikou zpracovat lépe.

5.1 Shrnutí článku

Reportér informuje o výskytu pouliční prostituce v místní části Karviné–Louky a v přilehlé obci Chotěbuz. Poukazuje na rozhořčení obyvatel, kteří žijí na periferii Karviné a musí prostitutky na veřejnosti snášet. Obyvatelé se

⁵⁴ JANUSZEK, Tomáš. „*Za kolik? Sexuchtiví muži pokřikují v Karviné i na místní ženy*“. In: deník.cz. Online. Dostupné z: <https://www.denik.cz/regiony/sex-karvina-muzi-pokrikuji-tesin-loukach-chotebuz-prostitute-prostitutky-zeny.html> [cit. 2023-10-25]

k situaci vyjadřují a stěžují si, že městská policie ani obecní úřad dostatečně problém postávajících lehkých žen neřeší. Autor článku zmiňuje, že lidem vadí tyto ženy: kvůli morálce, kvůli dotazům dětí, kvůli nepořádku a kvůli tomu, že si klienti údajně pletou prostitutky s místními ženami. V článku dále vystupuje ředitel Městské policie Karviná, starosta Chotěbuze a ředitel územního odboru Karviná. Všichni respondenti se shodují, že dělají maximum, ale odstranění pouliční prostituce nepovažují za reálné. Starosta upozorňuje, že Karviná přijala vyhlášku o zákazu nabízení sexuálních služeb na svém území, ta je ale neúčinná. Strážníci legitimují a pokutují „nevěstky“ a „kněžky lásky“, i jejich klienty, vykazují je z místa, a tak pořád dokola. Do potírání prostituce se na žádost samospráv zapojila i Policie ČR. Na závěr šéf MP shrnuje, že jsou strážníci terčem zlosti místních obyvatel za to, že nejsou schopni prostituci z veřejného prostoru zlikvidovat, ale že si myslí, že bez jejich dosavadní aktivity by tam „těch holek“ bylo mnohem víc.

5.2 Definice problému, fakta

První složkou Potterova boxu je shromáždění faktů:

- Autor v poměrně obsáhlé reportáži podrobně popisuje situaci ohledně pouliční prostituce v městských částech Karviné
- Článek je srozumitelný
- Autor dal prostor **čtyřem** respondentům:
 - místní obyvatel a člen spolku *Iniciativa občanů Louk* Tomáš Siuda,
 - ředitel Městské policie Petr Bičej,
 - starosta obce Chotěbuz David Harok,
 - vedoucí územního odboru Miloš Pollak.
- V článku **nevystupuje** žádná sexuální pracovnice a autor nezmiňuje, že by nějakou pro účely rozhovoru oslovil

- Autor používá pro sexuální pracovnice tyto výrazy: nevěstka, lehká holka, kněžka lásky, prostitutka, žena

5.3 Hodnoty

Dalším dílem Potterova rozhodovacího modelu je uvědomění si zasažených, respektive sledovaných hodnot.

- Objektivita (proč v článku nedostaly prostor ženy, o kterých se hovoří?)
- Nestrannost (opět ta samá otázka, proč autor nedal prostor ženám nebo jejich klientům?)
- Občanská žurnalistika (selhávají státní orgány a samosprávy, tak se problém zviditelní v médiích)
- Stigmatizace skupiny obyvatel (např. „lehká holka“)

5.4 Principy

Při uvažování nad principy je zvykem vzít na zřetel různé etické systémy, pomocí kterých můžeme morální dilema hodnotit.

Pokud se na etické jádro problému podívám z pohledu deontologie, která je zaměřená na to, co by „mělo být“, odpovím, že základními pilíři novinářské etiky by měla být objektivita, nestrannost, pravdivost. Jedná se o ideál, kterého by se měl každý novinář snažit dosáhnout.

Utilitářské a konsekvencialistické filosofické směry se nezdají být v tomto případě vhodné. Pro nelichotivé označování akterek a pro absenci jejich vyjádření neexistuje důvod.

5.5 Loajality

Ve skupině loajalit se zamyslím nad tím, komu je autor zavázán a koho se se jeho článek dotýká.

- Čtenáři, potažmo veřejnost
- Obyvatelé dotčených obcí
- Sexuální pracovnice
- Komunální politici
- Strážníci Městské policie
- Policisté
- Klienti sexuálních služeb

5.6 Závěr etického rozboru

Jedněmi z nejdůležitějších novinářských hodnot jsou **objektivita** a **nestrannost**. Novinář by měl vyvinout maximální možné úsilí, aby informoval co nejobektivněji. Domnívám se, že reportér pochybil, když nedal prostor pro vyjádření také sexuálním pracovnicím. Jsou důležitými, ne-li hlavními aktéry celého příběhu. Pokud by možná z pochopitelných důvodů nechtěly vypovídat, šanci na poskytnutí rozhovoru by bylo možné zvýšit například nabídkou odpovídat na otázky anonymně, v soukromí. Proč využívají k poskytování sexuálních služeb veřejné prostranství? Co si myslí o tom, že jejich postup spoluobčanům vadí? Proč nepracují raději v soukromí? Byly by ochotné své chování změnit? Dozvědět se odpovědi na tyto otázky by jistě bylo cenným zdrojem informací, se kterým by se případně mohlo nějak naložit. Pokud by respondentky nesehnal, alespoň by se pokusil. Namísto podle mého názoru zbytečného ukazování prstem by se vedl otevřený dialog. Přestože takto viditelná forma prostituce je jistě obtěžující, je potřeba mít na paměti, že ženy, pokud nenabízejí a neposkytují sexuální služby v blízkosti školského zařízení, nedělají nic, co by bylo nezákonné. Nehledě na to, že zmiňované ženy odpovídají na existující poptávku.

Pokud by se autor více zajímal o problematiku prostituce, z dostupných zdrojů by zjistil, že většina médií i odborníci se snaží o co možná nejméně stigmatizující označování žen žijících se sexem. Výrazy jako „lehká holka“ už v seriózních médiích nemají místo. Z označení vyzařuje bagatelizace a familiárnost, ke které však neexistuje žádný důvod. Zajímavé je, že muži využívající služeb „lehkých holek“, „nevěstek“ a „kněžek lásky“, jsou označováni velmi distingovaně jako „klienti“.

Domnívám se, že autorovým záměrem bylo pravdivě a podrobně informovat o situaci prostituce na česko-polských hranicích, a že jeho ne úplně vhodné označování prostitutek bylo způsobeno nevědomostí, respektive malou informovaností. V českém mediálním prostoru lze najít spoustu příkladů dobré praxe, která je výsledkem dlouhodobé snahy (nejen) neziskových organizací, jak podporovat destigmatizaci osob pracujících v sexbyznysu, např. neutrálním označením „sexuální pracovník“.

6 ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsem popisovala tři neziskové organizace působící na území České republiky, jejichž cílovou skupinou jsou osoby poskytující placené sexuální služby: *Rozkoš bez rizika*, *Spolek pro ochranu žen* a *La Strada*. Zaměřila jsem se zejména na jejich postoje k fenoménu prostituce.

V úvodu jsem stanovila výzkumnou otázku, která zní: Jaký teoretický přístup k prostituci neziskové organizace zastávají? Jak se to odráží v jejich vnější komunikaci?

Všechny tři sledované organizace se shodují na tom, že naprosto respektují dobrovolnou prostituci. *Spolek pro ochranu žen* se však domnívá, že skutečně dobrovolné prostituce existuje mnohem méně, než si myslíme, a uvádí že asi 80–90 % žen je na samém začátku motivováno tíživou sociální

situací. Organizace vnímá prostituci jako **sociální problém**, který by měl stát brát vážně a měl by vypracovat dlouhodobou strategii, jak jej řešit, např. vzděláváním na školách, mediální kampaní apod. *Spolek pro ochranu žen* patří k feministickému názorovému proudu, který prostituci považuje spíše za důsledek jiných společenských problémů (např. energetická krize, drahé bydlení, dluhy apod). *Spolek pro ochranu žen* konvenuje se severským modelem například v tom, že prostituci považuje za systémovou chybu, ale nesouhlasí např. s omezováním poptávky, na které by doplatily především sexuální pracovnice, které by přišly o zdroj příjmu.

Rozkoš bez rizika, stejně jako *La Strada* se kloní spíše k holandskému modelu. Tyto organizace zastávají názor, že **každý se může sám rozhodnout**, jak naloží se svým tělem, a pokud se rozhodne jej využívat k poskytování sexuálních služeb, je to projevem svobodné vůle člověka. Posláním *Rozkoše bez rizika* je pak zlepšování situace těch, kdo se takto rozhodli. Upřednostňují výrazy „sexuální pracovnice“ a „sexuální práce“ namísto „prostitutka“ a „prostituce“, které považují za stigmatizující s nádechem neměnnosti.

La Strada se trochu odlišuje, je totiž primárně zaměřená na oběti obchodu s lidmi a nucených prací. I ta se ale setkává se sexuálními pracovníky a chrání zájmy těch, kdo jsou k prostituci silou přinuceni nebo jsou sexuálně vykořisťováni. Slovo „prostituce“ používají pouze k označení formy obchodu s lidmi, jinak využívají stejnou terminologii jako *Rozkoš bez rizika*.

Neziskové organizace, jak jsem upozorňovala ve druhé kapitole, jsou často jediným zdrojem relevantních dat o situaci sexuální práce v České republice. Dospěla jsem k závěru, že to platí také o popularizaci tématu sexuální práce ve společnosti. Nebýt neziskových organizací, téma nabízení placených sexuálních služeb by v České republice (až na výjimky, které většinou souvisí s politickou debatou o legalizaci prostituce) nebylo ve

veřejném prostoru komunikováno. Z tohoto pohledu tedy mají mnou sledované organizace zásadní význam. Závěrem chci říci, že neziskovým organizacím velmi záleží na tom, aby média přinášela do veřejného prostoru pravdivý a co možná nejkompexnější pohled na lidi, kteří se živí sexuální prací. Jedině tak je totiž možné, aby i nezainteresovaná veřejnost dostala šanci pochopit, kým tato cílová skupina skutečně je a jakým problémům čelí.

7 ZDROJE

7.1 Monografie

1. BĚLÍK, Václav; SVOBODA HOFERKOVÁ, Stanislava a KRAUS, Blahoslav. *Slovník sociální patologie*. Pedagogika (Grada). Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0599-1.
2. CHMELÍK, Jan. *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-739-6.
3. HAVELKOVÁ, Barbara a BELLAK-HANČILOVÁ, Blanka (ed.). *Co s prostitucí?: veřejné politiky a práva osob v prostituci*. Studie (Sociologické nakladatelství). Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. ISBN isbn978-80-7419-149-7.
4. JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-269-0.
5. KŘIVÁNKOVÁ, Lucie; ŠPÁSOVÁ, Linda a DUCHÁČOVÁ, Aneta. *Sexuální práce v ČR: vývoj, trendy a výzvy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2021. ISBN 978-80-7435-842-5
6. KUTÁLKOVÁ, Petra; MALINOVÁ, Hana; POLÁKOVÁ, Jana; ŠÍDOVÁ, Lucie a LOSENICKÝ, Jan. *Tak tohle ne!: analýza násilí v sexbyznysu a jeho řešení*. Brno: Rozkoš bez rizika, 2016. ISBN 978-80-260-9638-2
7. MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0
8. MATOUŠEK, Oldřich; KODYMOVÁ, Pavla a KOLÁČKOVÁ, Jana, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-x

7.2 Internetové zdroje

1. BARRY, Kathleen. *The Prostitution of Sexuality*. Online. New York: NYU Press, 1995. EISBN 978-0-8147-8608-6. s. 11. Dostupné z: JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/j.ctt9qg779> [cit. 2023-08-09]
2. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. Online. In: *Zákony pro lidi*. 2010–2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40> [2023-08-16]
3. ČESKÝ ROZHLAS RADIOŽURNÁL. *Typická česká sexuální pracovnice neexistuje, největší skupinou jsou matky s dětmi, říká Hana Malinová*. Online. In: Host Lucie Výborné. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/typicka-ceska-sexualni-pracovnice-neexistuje-nejvetsi-skupinou-jsou-matky-s-8817157?player=on> [cit. 2023-10-03]
4. DOLEJŠÍ, Milan. *Prostituce versus zákon. I v zemích, kde je legální, většina prostitutek zůstává v šedé zóně, upozornil sexuolog*. Online. In: ČT 24 Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2740076-prostitute-versus-zakon-i-v-zemich-kde-je-legalni-vetsina-prostitutek-zustava-v-sede> [cit. 2023-09-17]
5. DOUBRAVOVÁ, Barbora a DOHNALOVÁ, Alena. *Více než polovina sexuálních pracovníků jsou samoživitelky. Zdražování krizi prohloubí*. Online. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vice-nez-polovina-sexualnich-pracovnic-jsou-samozivitelky-zd/r~04c254c2c6e511ec8d900cc47ab5f122/> [cit. 2023-10-01]
6. FARLEY, Melissa, BINDEL, Julie and GOLDING, Jacqueline M.: *Men who buy sex. Who they buy and what they know*. Eaves, London and Prostitution Research & Education, San Francisco. December 2009. Online. s. 13. Dostupné z: La Strada International, <https://documentation.lastradainternational.org/lisidocs/Mensex.pdf> [cit. 2023-09-28]

7. HAVELKOVA, Barbara. *Assessing Prostitution Policies in Europe. Chapter: Czech Republic*. 2018. Str. 279. Dostupné z: ResearchGate, https://www.researchgate.net/publication/334852702_Czech_Republic#fullTextFileContent [cit. 2023-09-24]
8. iROZHLAS. *Matky samoživitelky tvoří až 60 procent prostitutek v Česku. Snáze tak užíví své děti*. Online. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/sexbyznys-prostitute-matky-samozivitelky-rozkos-bez-rizika_1903101345_ako [cit. 2023-09-28]
9. JANUSZEK, Tomáš. „Za kolik? Sexuchtiví muži pokřikují v Karviné i na místní ženy“. In: deník.cz. Online. Dostupné z: <https://www.denik.cz/regiony/sex-karvina-muzi-pokrikuji-tesin-loukach-chotebuz-prostitute-prostitutky-zeny.html> [cit. 2023-10-25]
10. LA STRADA. *Hledám informace*. Online. [2023] Dostupné z: <https://www.strada.cz/hledam-informace/>
11. LA STRADA ČESKÁ REPUBLIKA, o. p. s. *Výroční zpráva 2022*. Na vyžádání poskytla autorce organizace La Strada.
12. OPEN SOCIETY FOUNDATIONS. *10 REASONS FOR DECRIMINALIZE: SEX WORK*. Open Society Foundations, 2015. Dostupné z: JSTOR, <https://www.jstor.org/stable/resrep29283> [cit. 2023-07-27]
13. PORADNA R-R. *Internetová poradna*. Online. Dostupné z: <https://www.poradna-rr.cz/>
14. PORADNA R-R. *S Tebou ne!: Průvodce bezpečnější prací v sexbyznysu*. Brno: Rozkoš bez rizika, 2014. Online. Dostupné z: https://www.poradna-rr.cz/files/files/R-R_S_tebou_ne.pdf [cit. 2023-10-29]
15. ROZKOŠ BEZ RIZIKA. *Výroční zpráva 2022*. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/wp-content/uploads/2023/06/Vyrocnizprava-2022.pdf>

16. SPOLEK PRO OCHRANU ŽEN. *Znovu se mluví o legalizaci prostituce a my jsme u toho*. Online. Aktual. 22. října 2023. Dostupné z: <https://www.spolekproochranuzen.cz/l/znovu-se-mluvi-o-legalizaci-prostituce-a-my-jsme-u-toho/> [cit. 2023-10-22]
17. SPOLEK PRO OCHRANU ŽEN. *Naše stanovisko k aktuálnímu usnesení Evropského parlamentu*. Online. Aktual. 28. října 2023. Dostupné z: <https://www.spolekproochranuzen.cz/l/nase-stanovisko-k-aktualnimu-usneseni-evropskeho-parlamentu/> [cit. 2023-10-28]
18. THE SEXWORKERS' RIGHTS ADVOCACY NETWORK [SWAN]: *Arrest the Violence: Human Rights Violations Against Sex Workers in 11 Countries in Central and Eastern Europe and Central Asia*. 2009. Dostupné z: Open Society Foundations, <https://www.opensocietyfoundations.org/publications/arrest-violence-human-rights-violations-against-sex-workers-11-countries-central-and-eastern>. [cit. 2023-09-20]
19. WAGENAAR, Hendrik. *Why Prostitution Policy (Usually) Fails and What to Do about It?* 2017. Social Sciences 6, no. 2: 43. Dostupné z: ResearchGate, https://www.researchgate.net/publication/316565217_Why_Prostitution_Policy_Usually_Fails_and_What_to_Do_about_It [cit. 2023-09-24]

7.3 Grafy

Databáze Anopress (NEWTON Media, a.s.), dostupné z: <https://www.anopress.cz/>

ANOTACE

Bakalářská práce se věnuje třem největším neziskovým organizacím, které pomáhají lidem v sexbyznysu. Zejména klade důraz na teoretický přístup organizací k fenoménu prostituce, který se pak odráží na jejich vnější komunikaci. Praktickou částí bakalářského projektu je podcast a textová anonce; odkaz je uveden v teoretické části.

Příjmení a jméno autora: Anežka Holubová

Název fakulty a katedry: Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra komunikačních studií

Název bakalářského projektu: Neziskové organizace pomáhající lidem, kteří poskytují placené sexuální služby

Jméno vedoucího bakalářského projektu: Mgr. Veronika Müllerová

Počet stran: 48

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 9

Rok obhajoby: 2024

Klíčová slova: prostituce; sexuální práce; Rozkoš bez rizika; Spolek pro ochranu žen; La Strada

ANNOTATION

The bachelor thesis focuses on the three largest non-profit organizations that help people in the sex business. In particular, it emphasizes the theoretical approach of the organizations to the phenomenon of prostitution, which is reflected in their external communication. The practical part of the bachelor's project is a podcast and a textual annotation, the link is provided in the theoretical part.

Author's surname and first name: Anežka Holubová

Name of the faculty and department: The Cyril and Methodius Theological Faculty of Palacký University in Olomouc, Department of Communication Studies

Title of bachelor project: Non-profit organisations helping people who provide paid sexual services

Name of the supervisor of the bachelor project: Mgr. Veronika Müllerová

Number of pages: 48

Number of appendices: 0

Number of titles of literature used: 9

Year of defence: 2024

Keywords: prostitution; sex work; Rozkoš bez rizika; Spolek pro ochranu žen; La Strada